

Natuurlijk Delfland
Postbus 133
2600 AC DELFT

NatuurlijkDelfland@knnv.nl
website: Delfland.knnv.nl
twitter: KNNVafdDelfland
facebook: KNNV-afdeling-Delfland
instagram: knnvafdelingdelfland

Nieuwsbrief 111

3 oktober 2021

Natuurlijk Delfland

Natuurlijk Delfland staat voor samenleven met de natuur

Het werkgebied omvat de gemeenten Westland, Midden-Delfland, Delft, Rijswijk (zuid), Ypenburg-Leidschenveen (Den Haag), Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland.

Afdeling van de
Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging

VOORUITBLIK

Rubriek Lief en Leed

Leden die een geboorte meemaken, gaan trouwen, ziekenhuis opname, overledene in de directe kring. Stuur een bericht voor deze rubriek.

Thema voor 2021: zaaien en maaien Natuur inclusief betekent samenleven met de natuur. Dit alles met het hoofd, hart en handen, oftewel met kennis en passie en door het beschermen van de natuur.

[klik hier voor meer informatie over het jaarthema](#)

Soort van het Seizoen: konijn en haas.

oktober - december 2021

Konijnen en hazen eten deels dezelfde planten, maar wonen in heel verschillende gebieden. Ze hebben door hun levenswijze een goede invloed op de diversiteit van planten en de biotoop waar ze leven.

Konijn of haas kan je melden. Fotografeer ze en stuur deze op naar natuurlijkdelfland@knnv.nl

02/10, een van de **konijnen** op Jaffa

02/10, vanochtend 2 **konijnen** gezien op de begraafplaats Jaffa, Delft. Patrick Ehlert.

tot en met 13 november Spaaractie PLUS Delft

Wij sparen voor de aanschaf van stekers voor de reuzenberenklauwen.

Klanten kunnen sparen voor sponsorpunten. Bij elke 10 euro aan boodschappen ontvang je een punt.

Vergeet niet de sponsorpunten te activeren op plus.nl/sponsorpunten.

PLUS Martin Panis, Schinkel, Tanthof en Van Leeuwen stellen in totaal €75.000,00 beschikbaar voor alle deelnemende clubs. Het totale bedrag wordt verdeeld op basis van het totaal aantal ingeleverde punten. Dus blijf sparen

De stand was op

22/09: 189 punten met € 669,-

25/09: 221 punten met € 643,-

29//09: 38ste plaats, € 709,-; 383 punten

02/10: 42e plek € 646,-; 353 punten

Als je het moeilijk vindt de loten op internet aan te melden, brengen ze dan naar de Raad van Europalaan 58 in Delft, Sandra Dacher verwerkt ze dan.
Ga voor meer informatie over de spaaractie naar plus.nl/club of vraag ernaar bij PLUS Tanthof.

4 oktober 2021 van 10:30 tot 11:30 excursie Lepelaarsplas

Dit is in het kader van het project Lepelaarsplas
Contact medewerkernatuurlijkdelfland@gmail.com

Week van de Veldbiologie

5 oktober 2021 van 10:00 tot 11:30. Natuurcafé

Het thema is Gallen Gezien de beperkte ruimte is opgeven verplicht via medewerkernatuurlijkdelfland@gmail.com; informatie bij 06 – 13 07 07 14. Er zijn geen kosten aan deze bijeenkomst verbonden.

Week van de Veldbiologie

7 oktober, 14.00 tot 15.30 uur, excursie Natuur in de straat

Verzamelpaats: Ontmoet!, Wilhelminastraat 1a, 2661 ET Bergschenhoek
Eerst drinken we een kop koffie of thee en daarna wandelen we in de omgeving.
Wat kan je ervaren: De natuur in de straat en de tuinen. Welke (on)mogelijkheden zijn er voor planten en dieren om zich spontaan te vestigen? Ervaringen van de deelnemers worden gedeeld.
Neem een fotoestel om leuke plekken ter inspiratie vast te leggen.
Na afloop: krijgt ieder een verrassing
Maximum kunnen 12 mensen aan deze activiteit deelnemen.
Opgeven bij: medewerkernatuurlijkdelfland@gmail.com

7 oktober, 10:00 uur, excursie westzijde treinstation Delft Campus (voorheen Delft Zuid)

Na de succesvolle avondexcursie op 28 juli (39 waarnemingen op een beperkt aantal plantvakken), is er nu een vervolggexcursie. Sinds de eerste excursie zijn er enkele planten verdwenen (mogelijk opgegeten, want er liggen konijnenkeutels), maar er zijn ook nieuwe planten bijgekomen. Bijvoorbeeld een **strandmelde**, de (gevroesde allergene) **alsemambrosia** (verwijderen we na de excursie) en de **Verbena bonariensis** (ja die lange tuinplant met paarse bloemetjes). Maar als we nu met meer mensen gaan kijken dan vinden we vast meer nieuwe planten! Je hoeft je niet vooraf aan te melden, ik zie je graag! Peter Jacobs.

4 november webinar Iedereen heeft recht op een groene leefomgeving

Met de gemeenteraadsverkiezingen van 2022 in aantocht organiseren de natuur- en tuinorganisaties een webinar voor gemeenteraadsleden en andere geïnteresseerden over het manifest 'Iedereen heeft recht op een groene leefomgeving'. Tijdens dit webinar worden (potentiële) gemeenteraadsleden en andere geïnteresseerden in één uur bijgepraat door experts over hoe gemeenten kunnen zorgen voor meer en beter stedelijk groen.
[klik hier](#)

Small Five kijk er naar uit

Afrika kent zijn big five, stuk voor stuk imposante dieren. Maar sinds (begin) dit jaar kent het Hoogheemraadschap van Delfland een heuse small five. Icoonsoorten waar we aan af kunnen meten of het goed gaat met de biodiversiteit. Deze iconsoorten zijn: grutto; weidehommel; glassnijder; rugstreepad en de bittervoorn. Een toelichting met filmpjes: [klik hier](#)

Kijk voor de activiteiten in het hele kwartaal op onze site

Want het programma wordt regelmatig aangevuld.
[klik hier](#)

Tuintips

Hazelnooten zijn ook prima als klein boompje aan te planten in een kleine tuin. De oogst kan verrassend groot zijn.

Sterrenhemel

4 oktober

Tussen 20:53 en 23:26 uur. Jupiter staat in het zuiden op een hoogte van 23° boven de horizon. De Zon staat intussen 28° onder de horizon en het is donker.

5 oktober

is een goede maand om het sterrenstelsel M31, bekend als de Andromedanevel, waar te nemen. M31 is te vinden in het sterrenbeeld Andromeda, heeft een helderheid van 3,5m en een schijnbare afmeting van 178'. De Andromedanevel is een van de meest nabije sterrenstelsels en kan, met wat moeite en op een donkere plek, al met het blote oog worden ontwaard als een uitgestrekt wazig object aan de hemel. Doordat het stelsel op een afstand van circa 2,5 miljoen lichtjaar staat is het licht ongeveer 2,5 miljoen jaar onderweg geweest voor het ons oog bereikt! Door een verrekijker of telescoop zijn meer details van de Andromedanevel te zien, zoals de spiraalstructuur en de twee begeleidende sterrenstelsels M32 en M110. Het

object is circumpolair en staat om 01:31 uur in het hoogste punt aan de hemel, op 79° boven de horizon, dus vrijwel in het zenit. Voor het zien van een relatief helder, maar vaag object als dit sterrenstelsel is een verrekijker (op statief) voldoende, maar een telescoop is nodig om details weer te geven.

08.26: Laatste maansikkel. Vanochtend kunnen we, onder gunstige omstandigheden, de laatste maansikkel zien voor de komende Nieuwe Maan. Het is 1,3 dagen (31 uur) voor Nieuwe Maan; de Maan is voor 2,1% verlicht en krimpand. De schijnbare breedte van de maansikkel bedraagt slechts 0,7' en is kort voor zonsopkomst, dus tegen het einde van de nacht, met moeite te zien.

19.41: Alle manen west van Jupiter Van 19:41 tot 0:28 uur (06/10) staan alle Galileïsche manen ten westen van Jupiter. Vanaf Jupiter gezien zijn dat Io, Europa, Ganymedes en Callisto. Jupiter staat in het zuiden op een hoogte van 23° boven de horizon. De Zon staat 27° onder de horizon en het is donker. Voor het waarnemen van de manen van Jupiter is een stabiele verrekijker voldoende.

6 oktober

13.05: het is Nieuwe Maan. De Maan staat vanaf de Aarde gezien in de richting van de Zon, zodat de donkere kant van de Maan naar de Aarde gekeerd is en de verre zijde van de Maan wordt verlicht. Bovendien is de Nieuwe Maan alleen overdag boven de horizon. Vanwege deze twee oorzaken kunnen we de Maan op dit moment niet waarnemen.

8 oktober

19.24: Vanavond kunnen we, onder gunstige omstandigheden, de eerste maansikkel zien na de afgelopen Nieuwe Maan. Het is op dit moment 2,3 dagen na Nieuwe Maan; de Maan is wassend en voor 7,1% verlicht. De maansikkel heeft een breedte aan de hemel van 2,3' en is aan het begin van de avond te zien, kort na zonsondergang.

19.28: De Maan staat in het perigeum; het punt van zijn baan om de Aarde dat het dichtst bij de Aarde ligt. De afstand tot de Maan bedraagt op dit moment 363386 km. Door de geringere afstand lijkt de Maan nu groter aan de hemel te staan dan gemiddeld: 32'53,0".

Afdelingswinkel, verkoopadres van de KNNV Uitgeverij en de Jeugdbondsuitgeverij
Bij KNNV uitgaven ontvangen leden 10% korting, bestel via natuurlijkDelfland@knnv.nl

Veldgids Vogeltrek

trekvogels herkennen aan hun roep
€ 34,50

Elk jaar is de vogeltrek weer een fascinerend fenomeen. Welke vogels zijn dat en hoe herken je ze? Deze vogelgids helpt om trekvogels te herkennen aan hun trekroep en vliegbeeld. Van de imposante kraanvogels tot aan de kleinste zangvogels en van de meest algemene ganzen tot en met zeldzame doortrekkers als roodkeelpieper of ortolaan.

Melarium ons clubhuis

Het Melarium, natuurhuis voor natuur, bijen en kunst; een plek waar je natuur, rust, ruimte en inspiratie vindt. Er zijn twee gebruikers Natuurlijk Delfland (1ste verdieping) en de Imkervereniging Delft (begane grond). Het Melarium is te bereiken via de Thijsseweg 11 in Delft. Hier aan het einde van de Thijsseweg staat het straatnaambord Melariumpad (fiets/voetpad). Na 10 minuten lopen of 3 minuten fietsen zie je het Melarium. Voor verhuur voor groepen tot tien deelnemers neem contact op met de beheerder van het Melarium, 06 - 13 07 07 14, natuurlijkDelfland@knnv.nl.

[Klik hier voor meer informatie](#)

TERUGBLIK: Waarnemingen

Waarnemingen

Ook waarnemingen zonder foto's blijven welkom.

Wij gaan er vanuit dat je je waarneming zelf meldt via www.waarneming.nl

21/09, nieuwsbrief 110, **bruine kikker**, Abtswoude,

De bij het vissen opgeschepte kikker was een soort uit het groene kikkercomplex; het was een **bastaardkikker**, Marijn.

18/09, **hop** in de bloemen- en bijentuin Schipluiden, Lia Claus.

18/09, **zonnebloem met aardhommel** in de bloemen- en bijentuin, Schipluiden, Lia Claus.

26 09, Deze **spinnen** waren elkaar aan het aftasten. Werd het paren, vluchten of gegeten worden. Den Hoorn, Willemein.

26/09, **gamma-uil**, Den Hoorn, Willemein.

28/09, boomgaard Veelust.

28/09, **dagpauwoog**, oud Delfgauw, Karin Flier.

28/09, eerste **peer** op de boomgaard Hammenpoort van de leibomen.

29/09, **Japane duizendknoop**, Tanthof, Freek Boon.

29/09, **pissebed met iridi virus**, Schoolstraat Den Hoorn, Jolande.

30/09, **dikrandtonderzwam**, Delftse hout, Lia Claus.

02/10, **sloebenden**, plas Tanthofkade, Freek Boon.

02/10, **gewone poederkorst**, RK kerkhof Naaldwijk, Aad van Uffelen.

02/10, **kaal leermos**, RK kerkhof Naaldwijk, Aad van Uffelen.

02/10, **gewone poederkorst**, RK kerkhof Naaldwijk, Aad van Uffelen.

21 09, 1 Italiaanse aronskelk, Delfgauw, 1 zadelzwam, volkstuintuincomplex Levenslust, Marijke Heijne..

Jos zijn pad

Deze week weinig plantaardig nieuws.

Ik trof alleen in de vaart tussen Delfgauw en Pijnacker twee **kuifeenden** [vrouwtjes] aan en ook nog twee **futen** met een jong.

Jos van Koppen.

27/09, **kuifeenden**, Delftsestraatweg, Jos van Koppen.

27/09, **Futen** met jong, Delftsestraatweg, Jos van Koppen.

TERUGBLIK: Activiteiten

27 september, snoeien boomgaard Driebergen

We hebben als Natuurlijk Delfland een samenwerkingsovereenkomst met de eigenaar gesloten om de boomgaard te snoeien. Deze boomgaard ligt aan de Delftweg 254 in Rotterdam, langs de Schie. Marjolein, Erica, Letti en Kathleen hebben deze boomgaard voor het eerst gesnoeid. Dit tijdens een stralende dag. Zie de foto's.

27/09, **snoeien boomgaard Driebergen.**

27/09, Marjolein, Erica, Letti en Kathleen.

27/09, truffeljacht in de Delftse hout

[klik hier](#)

29 september, studiegroep Paddenstoelen

de excursie vandaag naar het Bieslandse bos leverde een aantal bijzondere paddenstoelsoorten op zoals de **kopergroene bekerzwam**, het **dwergwiltje** en een **onbekende boleet**. Zie foto's.

29/09, **dwergwiltje**, Bieslandse bos, Annemieke van Oosten.

29/09, **gewone kopergroenbekerzwam**, Bieslandse bos, Annemieke van Oosten.

30 september, boomgaard Veelust, tijdens de **training vruchtbomen snoeien**, kwamen we een zeer wankel **perenboom tegen**, deze is op 30 september weggezaagd

30/09, zeer wankel **perenboom** weggezaagd

30/09, gemaakt van hout van de weggezaagde, peer, boomgaard Veelust

30 september Petitie Houd polder Pasgeld open en groen petitie Houd polder Pasgeld open en groen aangeboden

Op 30 september is er door de werkgroep Pasgeld, Natuurlijk Delfland en de KNNV afd. Den Haag een petitie met ruim 4.000 handtekeningen aangeboden aan de raad. De handtekeningen waren persoonlijk en digitaal vergaard met als doel steun te krijgen voor landschapspark Pasgeld. De vergadering van de gemeenteraad betrof mede raadsvoorstellen voor het volbouwen van Pasgeld. De Raad neemt hierover op 12 oktober een besluit. De Raad heeft tenslotte de uiteindelijke beslissende stem.

Buiten hadden zich ondertussen bewoners uit Rijswijk en Delft verzameld en leden van Natuurlijk Delfland en de KNNV afd. Den Haag, om het aanbieden te ondersteunen. Daar de steunbetuigers niet naar binnen mochten hebben ze via fluitjes, luchthoorns, te joelen en te klappen de Raad laten weten dat er ondersteuning voor het landschapspark Pasgeld aanwezig was.

Intussen waren drie insprekers waaronder Geert van Poelgeest, voorzitter Natuurlijk Delfland pleidooien te houden waarin nadrukkelijk aan de raad werd verzocht geen besluiten te nemen die niet teruggedraaid kunnen worden, terwijl er nog allerlei onderzoeken nog niet zijn uitgevoerd. Bijvoorbeeld ten aanzien van mobiliteit en waterberging moeten er beslist nog onderzoeken plaatsvinden.

Geert van Poelgeest: Bouwen aan een natuurlijker Delfland

Een interview met de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland

[klik hier](#)

01/10, Waelbos 's Gravenzande met de grond gelijk gemaakt

[klik hier](#)

2 oktober, uitdelen bloembollen Melarium (Week van de Veldbiologie)

Vandaag samen met Marjolein en Ondine veel mensen blij gemaakt met een zakje biologische bloembollen.

Ook leuk om de verwondering bij mensen te zien over ons clubgebouw het Melarium. Marijke Heijne.

02/10, uitdelen bloembollen.

02/10, uitdelen bloembollen.

Als je niet langer op de hoogte gehouden wilt worden stuur een email aan:

nieuwsbrief.delfland-request@knnv.nl?subject=unsubscribe

Verstuur een lege email, zonder daar iets aan te veranderen.

De Nieuwsbrief wordt gemaakt door de volgende personen

Kees van der Kraan, verwerken van inzendingen

Marian Barendtszen, e.a., de juiste benaming van soorten

Anna Kreffer, Soort van het Seizoen.

Louis van der Meijden, Tuintips

Huib van 't Hart, secretaris Natuurbescherming

Geert van Poelgeest, eindredactie en versturen

Het redactieadres is natuurlijkDelfland@knnv.nl zie ook briefhoofd.

TIPS

09/10, Boerenooftfeest Agrarische Natuurvereniging Vockestaert en Midden-Delfland Vereniging op de Adrianushoeve.

[klik hier](#)

[36e nieuwsbrief van het project: "Kijk op Exoten"](#)

De KNNV werkt samen met de VOFF aan het project Signalering Exoten van het Team Invasieve Exoten van het Ministerie van EZ en de NVWA (Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit). Exoten zijn dieren en planten die niet van nature in ons land thuishoren en schade kunnen aanrichten.

Waarnemers spelen een belangrijke rol in het veld als het gaat om het signaleren van potentieel invasieve exoten.

Naturbegraafplaats naast Staalduinse bos kan er komen

[klik hier](#)

Rotterdam roept noodtoestand uit voor klimaat

In navolging van steden als Parijs, Londen en New York heeft Rotterdam de noodtoestand voor het klimaat uitgeroepen. Met het uitroepen van de noodtoestand onderstreept het stadsbestuur de urgentie van een daadkrachtige klimaataanpak en roept het ook het nieuwe kabinet op om haast te maken met de nodige investeringen om de gewenste klimaatdoelen te behalen.

[klik hier](#)

Parkinsonvereniging vreest voor parkinsonpandemie en wil stop op pesticiden.

[klik hier](#)

Supermarktmacht

[klik hier](#)

Welke rood-zwarte vogel zie ik?

[klik hier](#)

Zo kan samenleven met de natuur er over honderd jaar uitzien

[klik hier](#)

Wij sturen je graag
het bos in.

Om te genieten van de natuur. Of om haar te bestuderen en te beschermen. Natuurlijk Delfland maakt je wegwijs in de natuur.

Natuurlijk Delfland

delfland.knnv.nl

Natuurlijk Delfland is een actieve natuurvereniging.
Geef onze club draagvlak met je lidmaatschap.

[INSCHRIJFFORMULIER](#)

Delen mag

We vinden het fijn als je deze nieuwsbrief deelt met vrienden en bekenden die geïnteresseerd zijn in thema's als natuurstudie, natuureducatie en natuurbescherming in Delfland.